U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu ve věcech volebních, ve věcech místního a krajského referenda a ve věcech politických stran a politických hnutí složeném z předsedy senátu Tomáše Langáška, soudkyně Michaely Bejčkové a soudců Josefa Baxy, Radana Malíka, Petra Mikeše, Pavla Molka (soudce zpravodaj) a Ivo Pospíšila v právní věci navrhovatele: **Mgr. L. B.,** a účastníků řízení: **1) Státní volební komise,** se sídlem nám. Hrdinů 1634/4, Praha 4, **2) MUDr. Romana Bělohlávková, 3) Eva Decroix, MBA, 4) MUDr. Vít Kaňkovský, 5) Radek Koten, 6) Ing. Josef Kott, 7) Ing. Martin Kukla, 8) Mgr. Martina Lisová, 9) Ing. Monika Oborná, 10) Ing. Drahoslav Ryba,** a **11) Ing. Lukáš Vlček,** o návrhu na neplatnost volby kandidátů ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu konaných ve dnech 8. a 9. října 2021,

t a k t o :

I. Návrh na neplatnost volby poslanců Poslanecké sněmovny Parlamentu zvolených za kraj Vysočina ve volbách konaných ve dnech 8. a 9. října 2021 **s e z a m í t á .**

II. Ve zbývající části **s e** návrh **o d m í t á .**

III. Žádný z účastníků **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Volební stížnost

[1] Návrhem doručeným Nejvyššímu správnímu soudu dne 15. října 2021 a opraveným v části odůvodnění podáním ze dne 18. října 2021 (dále též „volební stížnost“) se navrhovatel domáhal alternativně čtyř petitů:

- prvním z nich se domáhal, aby soud vyslovil neplatnost volby kandidátky Karly Maříkové zvolené v Karlovarském kraji a kandidáta MUDr. Jaroslava Dvořáka zvoleného ve Zlínském kraji, v obou případech na kandidátní listině Svoboda a přímá demokracie (SPD), a aby byla za zvolenou za tentýž subjekt prohlášena kandidátka Mgr. Petra Svedíková Vávrová, MBA, kandidující v Jihomoravském kraji, a kandidát Ing. Pavel Jelínek, Ph.D., kandidující v Olomouckém kraji. Zároveň požadoval, aby soud vyslovil neplatnost volby kandidáta Ing. Ondřeje Babky, zvoleného v Jihočeském kraji na kandidátní listině ANO 2011, a aby byl za zvoleného prohlášen kandidát Ing. Miloň Slabý, kandidující za koalici PIRÁTI a STAROSTOVÉ v kraji Vysočina;

- druhým petitem se domáhal, aby byl jeho první petit vztažen alespoň na kraj Vysočina, tedy aby byl za zvoleného prohlášen kandidát Ing. Miloň Slabý, kandidující za koalici PIRÁTI a STAROSTOVÉ v kraji Vysočina;

- třetím petitem se domáhal *„vyslovení neplatnosti volby všech kandidátů vyhlášených za zvolené a vyslovení neplatnosti všech vyhlášených určení náhradníků“*;

- čtvrtým petitem zúžil svůj návrh na kraj Vysočina, tedy na vyslovení neplatnosti volby všech kandidátů vyhlášených za zvolené a vyslovení neplatnosti všech vyhlášených náhradníků v kraji Vysočina.

[2] Svůj návrh odůvodnil tak, že z výsledků voleb zveřejněných na stránkách www.volby.cz plyne, že Český statistický úřad (dále též „ČSÚ“) nesprávně interpretuje § 50 odst. 4 zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „volební zákon“), který odkazuje na počet mandátů podle § 48 odst. 2 téhož zákona, ale ČSÚ využil počet mandátů přidělených kraji po korekci podle § 48 odst. 3. Použil tedy stejný počet, který je použit v § 50 odst. 2 zákona o volbách při výpočtu krajského volebního čísla, kde je však použit termín počet *„mandátů, které byly tomuto volebnímu kraji přiděleny“*. Podle navrhovatele má být v prvním skrutiniu použit výchozí počet mandátů zjištěný podle § 48 odst. 2 a dále neupravovaný. Přestože § 50 odst. 4 používá spojení *„[b]ylo-li takto rozděleno více mandátů, než se mělo přidělit podle § 48 odst. 2,“* nejedná se o konečný počet mandátů kraje. V § 48 se ve skutečnosti žádný závazný počet mandátů neurčuje a kraj může mít tento počet nenaplněn, nebo naopak překročen ve druhém skrutiniu. Správně vyložený úmysl zákonodárce použít v § 50 odst. 4 jen „zaručený“ počet mandátů připadající kraji podle § 48 odst. 2 by vedl k tomu, že by zbylo více mandátů pro celostátní vyrovnávání ve druhém skrutiniu, což je obzvláště vhodné kvůli nestejným krajským volebním číslům a naplňuje to požadavky vyjádřené v nálezu Ústavního soudu ze dne 2. února 2021, sp. zn. Pl. ÚS 44/17, č. 49/2021 Sb.

[3] Při výpočtu podle výkladu ČSÚ došlo ve druhém skrutiniu k přidělení pouze jediného mandátu téměř bez požadovaného vyrovnávacího efektu, takže výsledky nejsou poměrné ani vzhledem k obyčejné přímé úměře, ani ve srovnání s celostátně aplikovanou D'Hondtovou metodou. Navíc hnutí ANO 2011 získalo méně hlasů než koalice SPOLU, a přesto získalo o jeden mandát víc, což porušuje ústavní zásadu poměrného zastoupení. Naopak při použití počtu mandátů podle § 48 odst. 2 volebního zákona by se při přepočtu podle jeho § 50 odst. 4 do druhého skrutinia převedlo sedm mandátů, z nichž by jeden získalo hnutí ANO 2011 a zbylé tři kandidující subjekty by získaly po dvou mandátech. Celostátně by získalo hnutí ANO 2011 o jeden mandát méně a koalice PIRÁTI a STAROSTOVÉ o jeden mandát více, zmizela by tedy zmíněná zásadní disproporce mezi ANO 2011 a SPOLU. Došlo by i ke dvěma přesunům mandátů mezi volebními kraji u kandidátů SPD, jen u koalice SPOLU by se nic nezměnilo.

[4] Alternativní petit č. 2 podal navrhovatel pro případ, že by Nejvyšší správní soud připustil jeho návrh s ohledem na § 87 volebního zákona jen ohledně kandidátů volených ve volebním kraji Vysočina. Shledává nicméně toto omezení na volební kraj neudržitelným vzhledem k nové existenci celostátního skrutinia a k postoji vyjádřenému v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 44/17, kde Ústavní soud zdůraznil celostátní charakter voleb a odmítl pojetí

voleb do Poslanecké sněmovny jako čtrnácti separovaných „krajských“ voleb. Navíc toto omezení na volební kraj s možností navrhnout jen neplatnost volby kandidáta znemožňuje, aby volič napadl nesprávné přiřazení mandátu volebnímu kraji a aby požadoval prohlásit za zvoleného kandidáta, jehož zvolení nebylo vyhlášeno Státní volební komisí. Takovému právu voliče by nebyla poskytnuta žádná ochrana, což je ústavně nepřípustné. Nelze spoléhat na to, že tato práva ochrání samy kandidující subjekty, což navrhovatel dokumentuje svou korespondencí s poslancem Janem Pošvářem za Piráty. Doufá proto, že Nejvyšší správní soud připustí alespoň rozšíření o možnost voliče napadnout i nezvolení kandidáta ve svém kraji kvůli špatnému přidělení mandátů kraji. Volební zákon tuto možnost sice zapomněl výslovně uvést, nicméně dveře k ní otvírá usnesení NSS ze dne 19. listopadu 2017, č. j. Vol 58/2017 - 187, č. 3682/2018 Sb. NSS, jehož právní věta hovoří o oprávnění rozhodnout i o neplatnosti volby jiného kandidáta než toho, jehož zvolení napadl volič. Stále by zůstal zachován úmysl zákonodárce omezit návrh voliče jen na kraj, v němž volil.

[5] Alternativní petit č. 3 podává navrhovatel pro případ, že zůstane v platnosti vyhlášená disproporce, kdy subjekt s menším počtem získaných hlasů (ANO s 1 458 140 hlasy) získal 72 mandátů, tedy více než koalice SPOLU s 1 493 905 hlasy a 71 mandáty. Taková disproporce porušuje základní zásadu poměrného zastoupení, vyžadovanou Ústavou pro volby do Poslanecké sněmovny. Podobná disproporce nastává poměrně často ve většinovém volebním systému, v poměrném systému však svědčí o chybném algoritmu přidělování mandátů a nyní i o nerespektování nálezu sp. zn. Pl. ÚS 44/17. Při požadovaném primárním použití celostátních zisků stran k přidělování mandátů by k ničemu takovému nemohlo dojít. Již samotné nijak nezdůvodněné připočítávání čísla 2 podle § 50 odst. 2 volebního zákona způsobuje výrazné rozdíly v počtu hlasů potřebných pro zisk jednoho mandátu v prvním skrutiniu v různých volebních krajích. Například přičtení čísla 2 k pěti „přiděleným“ mandátům Karlovarského kraje je výraznější změnou než přičtení čísla 2 k 26 mandátům Středočeského kraje. Tyto nerovnosti již není schopno druhé skrutinium vyrovnat, zvláště při postupu výpočtu použitém ČSÚ. Mělo by proto být raději použito přidělování mandátů podle návrhu KDU-ČSL či podle totožného algoritmu ve vládním návrhu v poslaneckém tisku č. 1170/0. Pomocí výpočtů navrhovatel dokládá, že druhé skrutinium podle nyní platného algoritmu není schopno napravit disproporce z prvního skrutinia.

[6] Alternativní petit č. 4 podává navrhovatel kvůli možnému omezení soudního přezkumu jen na jeden volební kraj, přestože je zmíněná disproporce v podstatě neřešitelná jen v rámci volebního kraje a podle doslovně chápaných možností voliče vyvolat soudní přezkum jen v jednom kraji.

[7] V doplnění ze dne 3. listopadu 2021 navrhovatel zdůraznil, že Poslanecká sněmovna nerozhoduje po jednotlivých krajích, takže i zvolení či nezvolení poslance v jiném než voličově kraji ovlivňuje jeho zájmy. Hlas voliče má navíc i celostátní vliv na rozdělení mandátů mezi kraje, na překonání uzavírací klauzule či na mandáty přidělované ve druhém skrutiniu. V důsledku nezapočtení voličova hlasu v jeho kraji může dojít i k nepřidělení mandátu v jeho kraji a naopak k přidělení mandátu v jiném kraji, které by ale nemohl napadnout. Obdobně může být naopak dopad voličova hlasu ovlivněn chybami, k nimž došlo v jiném volebním kraji. Voličovo volební právo zaručené čl. 21 Listiny základních práv a svobod přitom musí zůstat pod soudní ochranou. Navíc volební strana, která

by byla chybným přidělením mandátů postižena, nemusí vždy mít z politických důvodů dostatečnou motivaci podat volební stížnost. Z těchto důvodů by mělo být doslovné znění § 87 odst. 1 volebního zákona prolomeno.

II. Průběh řízení

[8] Podle § 90 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, jsou účastníky řízení o návrhu na neplatnost volby kandidáta navrhovatel, příslušný volební orgán a ten, jehož volba byla napadena. Příslušným volebním orgánem je pro celostátní volby Státní volební komise (usnesení NSS ze dne 13. prosince 2004, č. j. Vol 13/2004 - 91, č. 472/2005 Sb. NSS). Nejvyšší správní soud jí proto zaslal volební stížnost k vyjádření.

[9] Státní volební komise ve vyjádření rozebrala legislativní historii přijímání novely volebního zákona, která byla nakonec přijata jako zákon č. 189/2021 Sb., a předestřela teleologický výklad vztahu mezi § 48 odst. 2 a 3, § 50 odst. 4 a § 51 volebního zákona. Zdůraznila, že smyslem § 48 je rozdělení všech 200 mandátů mezi volební kraje, což předchází přikázání mandátů v prvním skrutiniu. Výklad podle navrhovatele zpochybňuje význam § 48 odst. 3, z nějž činí pouze pracovní mezivýpočet pro účely výpočtu krajského volebního čísla podle § 50 odst. 2. Smyslem § 48 odst. 3 je však přidělit zbylé mandáty postupně volebním krajům, které na ně mají nárok dle velikosti zbytku dělení. Výklad § 50 odst. 4 dle navrhovatele by to popřel. Pokud by bylo úmyslem zákonodárce, aby do druhého skrutinia bylo přikázáno co nejvíce mandátů, učinil by to výslovně v § 48 odst. 3 nebo pomocí jiných nástrojů, a nikoli kombinací s ustanovením § 50 odst. 4, které má jiný cíl než řešit, kolik mandátů má být přikázáno do druhého skrutinia. Státní volební komise proto navrhla, aby byl návrh zamítnut.

[10] Nejvyšší správní soud nezasílal návrh k vyjádření kandidátům zvoleným v kraji Vysočina. Je sice nutno je pokládat za účastníky řízení, neboť jediný navrhovatelův petit, který je formálně přípustný, směřuje proti jejich zvolení, nicméně vůči jejich zvolení neuplatnil navrhovatel žádnou argumentaci, jak bude rozebráno níže.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[11] Nejvyšší správní soud předesílá, že podle platné právní úpravy může občan navrhnout vyslovení neplatnosti volby jen těch kandidátů, kteří byli ve volbách do Poslanecké sněmovny zvoleni ve volebním kraji, v němž se nachází okrsek, ve kterém je navrhovatel zapsán ve stálém seznamu voličů, jinými slovy, v němž má občan přihlášen trvalý pobyt (§ 87 odst. 1 volebního zákona). Nejvyšší správní soud se ve své judikatuře touto právní úpravou setrvale řídí a návrhy na vyslovení neplatnosti volby kandidáta v jiném volebním kraji, než ve kterém je navrhovatel zapsán do stálého seznamu voličů v některém z volebních okrsků, odmítá pro chybějící aktivní legitimaci navrhovatele (srov. usnesení NSS ze dne 26. června 2006, č. j. Vol 5/2006 - 46, č. 944/2006 Sb. NSS).

[12] Podat návrh na neplatnost volby kandidátů ve volbách do Poslanecké sněmovny v různých krajích (včetně návrhu na neplatnost volby všech kandidátů v republice, tedy fakticky na neplatnost celých voleb do Poslanecké sněmovny) může podat pouze politická strana, hnutí nebo koalice, jejíž kandidátní listina byla zaregistrována ve všech volebních krajích, jestliže podá návrh na vyslovení neplatnosti volby kandidátů v každém volebním kraji. Navrhovatel však podal volební stížnost jako *občan zapsaný do stálého seznamu ve volebním okrsku, kde byl poslanec volen* (§ 87 odst. 1 volebního zákona), a platí tak pro něj výše uvedené omezení. Z něj nutně plyne nepřípustnost prvních tří návrhových petitů, které uvádí (k limitům meritorního přezkumu neplatnosti volby kandidáta na základě návrhu občana zapsaného do stálého seznamu ve volebním okrsku, kde byl poslanec volen, viz usnesení ze dne 3. listopadu 2021, č. j. Vol 105/2021 - 17).

[13] Jak bylo rekapitulováno výše, prvním alternativním petitem navrhovatel brojí proti zvolení jedné kandidátky v Karlovarském kraji, jednoho kandidáta ve Zlínském kraji a jednoho kandidáta v Jihočeském kraji. Napadá tedy zvolení kandidátů v krajích, v nichž sám voličem nebyl, a jeho návrh je v tomto směru nepřípustný. Návrh na vyslovení neplatnosti jím uváděných kandidátů by mohli podat jedině voliči zapsaní do seznamů voličů v těchto krajích nebo volící zde po předložení voličského průkazu.

[14] Druhým alternativním petitem míří navrhovatel na „svůj“ kraj Vysočina. V něm však nenavrhuje vyslovení neplatnosti volby žádného kandidáta, který zde byl zvolen, ale naopak požaduje, aby kromě již zvolených kandidátů byl za zvoleného prohlášen také kandidát Ing. Miloň Slabý, kandidující za koalici PIRÁTI a STAROSTOVÉ. Takový petit je však podle volebního zákona nepřípustný, neboť jak bylo rekapitulováno výše, volič se může podle § 90 odst. 1 s. ř. s. ve vazbě na § 87 volebního zákona domáhat pouze *rozhodnutí soudu o (...) neplatnosti volby kandidáta*. V § 90 odst. 4 s. ř. s. sice dává zákon volebnímu soudu pravomoc, podle níž *[p]okud soud rozhodne o neplatnosti volby kandidáta, může současně vyhlásit za zvoleného toho, kdo byl řádně zvolen.* Tato možnost pozitivně rozhodnout o zvolení kandidáta je však citovaným zákonem jasně podmíněna výrokem o neplatnosti volby jiného kandidáta. Na tom nic nemění ani navrhovatelem zmiňované usnesení č. j. Vol 58/2017 - 187, neboť ani v něm nebylo zpochybněno, že v prvé řadě, tedy před možným vykročením za hranice daného návrhu, musí navrhovatel uvést konkrétní poslance, jejichž zvolení má být označeno za neplatné. Podle jeho bodu 29 platí: „*V počáteční fázi řízení, při posouzení formálních náležitostí návrhu, je bezesporu úkolem navrhovatele, aby vymezil konkrétní kandidáty, jejichž zvolení s ohledem na tvrzenou protizákonnost zpochybňuje, přičemž není vyloučeno napadení volby všech zvolených kandidátů, případně i jejich náhradníků (...). V průběhu řízení však soud může zjistit určité okolnosti nasvědčující tomu, že tvrzeným porušením zákona mohla být ovlivněna volba i jiných kandidátů než těch, které navrhovatel výslovně označil.*“ Pokud se tedy navrhovatel nedomáhá vyslovení neplatnosti volby žádného konkrétního kandidáta zvoleného v kraji Vysočina, nemůže samostatně požadovat, aby byl jiný kandidát v tomto kraji zvolen. I tento návrhový petit je tedy nepřípustný.

[15] Třetím alternativním petitem se navrhovatel domáhá „*vyslovení neplatnosti volby všech kandidátů vyhlášených za zvolené a vyslovení neplatnosti všech vyhlášených určení náhradníků*“. Jak NSS uvedl již k obdobnému návrhu téhož navrhovatele v usnesení ze dne 16. listopadu 2017, č. j. Vol 55/2017 - 20, návrh na vyslovení neplatnosti celých voleb do Poslanecké sněmovny je nepřípustný ve smyslu § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Navrhovatel

se jím totiž domáhá něčeho, co zákonná úprava vůbec neumožňuje, neboť jeho návrh může být z výše uvedených důvodů omezen pouze na neplatnost volby kandidátů v jeho volebním kraji, nikoli v celé republice.

[16] Z toho plyne, že první, druhý a třetí alternativní petit jsou nepřípustné, a Nejvyšší správní soud proto návrh v tomto rozsahu odmítl.

[17] Omezení na svůj volební kraj provádí navrhovatel ve čtvrtém alternativním petitu, jímž se domáhá vyslovení neplatnosti volby všech kandidátů vyhlášených za zvolené a vyslovení neplatnosti všech vyhlášených náhradníků v kraji Vysočina. Tento návrhový petit je formálně přípustný, neboť navrhovatel má v tomto kraji přihlášen trvalý pobyt (je tedy zapsán ve stálém seznamu voličů ve volebním okrsku náležejícím do tohoto volebního kraje). Nejvyšší správní soud tento návrh posoudil a dospěl k závěru, že není důvodný. Navrhovatel totiž k němu nepřináší vůbec žádnou argumentaci, neboť celá jeho argumentace směřuje naopak k tomu, aby byl korigován výsledek voleb v celé republice způsobem, který by odpovídal výsledku přepočtu hlasů na mandáty podle jeho výkladu vztahů mezi § 48, § 50 a § 51 volebního zákona, a byl tedy podle jeho tvrzení spravedlivější a více naplňoval požadavky na větší rovnost, poměrnost a zdůraznění celostátního rozměru voleb, jak byly vyjádřeny v nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 44/17. Důsledkem navrhovatelova výpočtu však není neplatnost zvolení některého z kandidátů v jeho volebním kraji Vysočina, nýbrž pouze neplatnost zvolení kandidátů v jiných volebních krajích, které navrhovatel platně napadat nemůže, jak bylo vyloženo výše. Neplatnost zvolení kandidátů v kraji Vysočina napadá navrhovatel pouze formálně, obsah jeho návrhu však míří přesně opačným směrem, tedy ke zvolení jednoho dalšího kandidáta. V tomto rozsahu byl tedy návrh zamítnut.

[18] Nejvyšší správní soud si je vědom, že nynější zákonné nastavení aktivní legitimace fakticky znemožňuje voliči brojit proti rozdělení mandátů mezi jednotlivé volební kraje, leda by byl podle názoru tohoto voliče zvolen i v jeho kraji poslanec, který podle něj zvolen být neměl. Právě proti takovému omezení aktivní legitimace voliče navrhovatel brojí v části III návrhu a doplnění ze dne 3. listopadu 2021. Takové omezení je však důsledkem jasné zákonné úpravy a v posledku i samotného rozdělení území republiky na čtrnáct volebních krajů, které Ústavní soud v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 44/17 zčásti kritizoval, ale zachoval. Samotné omezení aktivní legitimace voličů v soudním přezkumu voleb tento nález nijak nezpochybnil, a lze tedy v této otázce i nadále vycházet z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu.

[19] Ten již v usnesení ze dne 15. února 2018, č. j. Vol 16/2018 - 33, č. 3717/2018 Sb. NSS, akceptoval pro účel přezkumu volby prezidenta republiky, že *„pro soudní přezkum volby prezidenta republiky (jakož i dalších voleb) sám ústavní pořádek žádné mantinely nestanoví, Ústava České republiky v článku 58 výslovně svěřuje úpravu soudního přezkumu volby zákonu. Zákonodárce tak má velmi široký prostor pro uvážení, jak upraví parametry soudního řízení o přezkumu volby prezidenta republiky, včetně okruhu navrhovatelů, podmínek řízení, výrokových variant a požadovaného důkazního standardu, resp. podmínek pro vyhovění návrhu na vyslovení neplatnosti volby (podmínkou pouze je, aby soudní přezkum volby prezidenta republiky nebyl vyprázdněn, formálně či materiálně).“* Stejně široké mantinely jako čl. 58 Ústavy ponechává pro soudní přezkum voleb do Poslanecké

sněmovny Parlamentu i nyní aplikovaný čl. 20 Ústavy, podle nějž *„[d]alší podmínky výkonu volebního práva, organizaci voleb a rozsah soudního přezkumu stanoví zákon"*.

[20] K soudnímu přezkumu voleb do Poslanecké sněmovny Nejvyšší správní soud již ve výše citovaném usnesení č. j. Vol 5/2006 - 46 zdůraznil, že *„za situace, kdy jsou volby organizačně rozčleněny do relativně autonomních 14 krajů, má jinou povahu návrh na neplatnost volby kandidáta/ů podaný jednotlivým občanem a kandidující politickou stranou (koalicí). U jednotlivého občana vystupuje do popředí ochrana jeho aktivního volebního práva, a zákon proto zjevně (byť nikoliv výslovně) předpokládá, že argumentace takovýchto návrhů bude směřovat proti konkrétním protizákonnostem při bezprostředním či zprostředkovaném výkonu tohoto práva, přičemž ke zpochybnění výsledku volby může dojít právě z tohoto důvodu jen tam, kde je občan zapsán ve stálém seznamu, anebo kde reálně toto právo uplatnil"*. Nejvyšší správní soud proto uzavřel, že *„návrh na neplatnost volby kandidáta podaný občanem ve smyslu a za podmínek obsažených v ustanovení § 87 odst. 1 zákona č. 247/1995 Sb. může být soudem shledán důvodným pouze tehdy, pokud soud zjistí porušení zákona ve smyslu odst. 5 cit. ustanovení a zároveň se jedná o porušení řešitelné buď v rámci krajské kandidátní listiny jedné politické strany (tzn. např. jeden z kandidátů protizákonným způsobem poškodil jiné kandidáty na téže kandidátní listině natolik zásadním způsobem, že je namístě prohlásit jeho volbu za neplatnou a na jeho místo nastupuje v pořadí první nezvolený náhradník) anebo i napříč stranami, to však pouze tehdy, pokud se bude jednat o zásadní protizákonnost zjištěnou při hlasování a zjišťování volebních výsledků (např. byly chybně vyhodnoceny či sečteny hlasovací lístky, přičemž při jejich správném posouzení by mandát připadl odlišné straně)"*. Na této úpravě, která efektivní přezkum voleb v rámci republiky jako celku prakticky svěřuje především do rukou kandidujících politických stran a politických hnutí, tedy NSS již v minulosti neshledal nic protiústavního. Ani v řízení, které skončilo usnesením ze dne 4. července 2006, č. j. Vol 51/2006 - 40, Nejvyšší správní soud neshledal důvody pro předložení návrhu Ústavnímu soudu na zrušení § 87 odst. 1 volebního zákona.

[21] Zákon ani ústavní pořádek přitom od té doby v tomto směru nedoznaly žádných podstatných změn, nezměnil se ani kontext a stav poznání do té míry, která by měla vést volební senát k přehodnocení dosavadního náhledu a k rozhodnutí iniciovat změnu judikatury nebo řízení před Ústavním soudem. Za takovou změnu nelze pokládat ani zavedení druhého skrutinia. To sice má – na rozdíl od prvního skrutinia – celostátní podobu, takže hlas voliče z jakéhokoli volebního kraje může ovlivnit zvolení poslance i v jakémkoli jiném volebním kraji. To však samo o sobě nepředstavuje podstatnou změnu postavení samotného voliče, neboť jeho hlas měl konkrétní celostátní důsledky i před novelou volebního zákona provedenou zákonem č. 189/2021 Sb., zejména měl tradičně vliv na to, zda voličem zvolený kandidující subjekt překročí na celostátní úrovni umělou uzavírací klauzuli podle § 49 volebního zákona. Sám navrhovatel ostatně ve svém doplnění návrhu ze dne 3. listopadu 2021 uvádí příklady toho, kdy již před touto novelou měly zásahy do aktivního volebního práva voliče dopady i za hranicemi jeho kraje.

[22] Nejvyššímu správnímu soudu proto nezbylo než návrh v rozsahu prvních tří alternativních petitů odmítnout, v rozsahu čtvrtého petitu pak zamítnout, neboť jím jde navrhovatel přímo proti odůvodnění svého návrhu. Za této situace se NSS nemohl nijak vyjadřovat k navrhovatelově kritice – jakkoli kvalitně a podnětně vyargumentované – nynější zákonné úpravy rozdělování mandátů mezi kraje a přepočtu hlasů na mandáty. Je však třeba připomenout, že obsahově obdobným návrhem, podaným ovšem koalicí

kandidujících politických stran PIRÁTI a STAROSTOVÉ, se nyní NSS zabývá v řízení vedeném pod sp. zn. Vol 202/2021.

IV. Závěr a náklady řízení

[23] Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že navrhovatel vznáší otázky sice zajímavé a v řadě ohledů relevantní, nicméně činí tak v návrhu, který neumožňuje jejich posouzení, vzhledem k limitům aktivní legitimace navrhovatele.

[24] Výrok o nákladech řízení se opírá o § 93 odst. 4 soudního řádu správního, podle něhož nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í : Usnesení nabývá právní moci dnem vyvěšení na úřední desce Nejvyššího správního soudu (§ 93 odst. 5 s. ř. s.).

Proti tomuto usnesení **n e n í** opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 5. listopadu 2021

Tomáš Langášek
předseda senátu